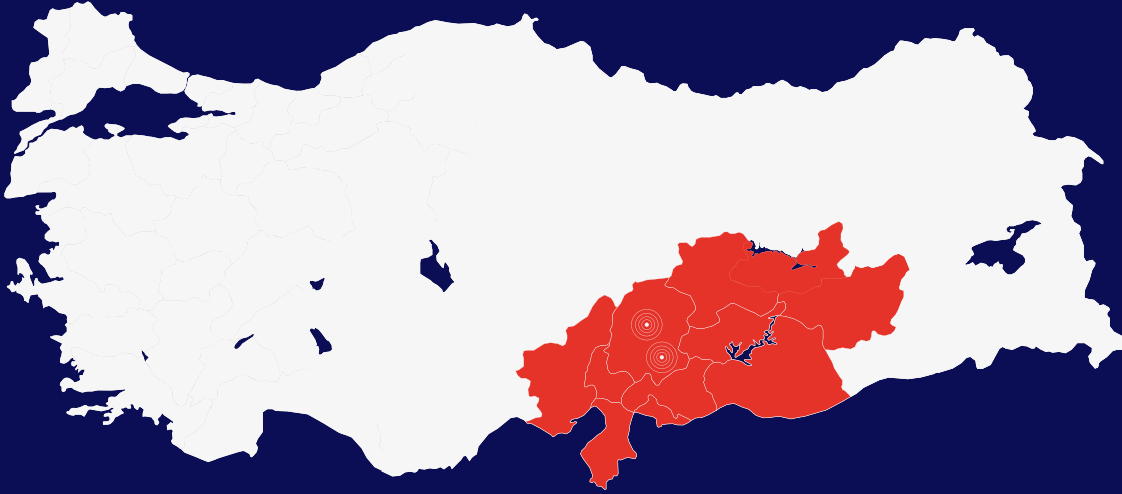

6 Şubat 2023

Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri: Durum Değerlendirme Raporu

*Doç. Dr. Ali Zafer SAĞIROĞLU
Ramazan ÜNSAL
Furkan ÖZENCİ*

AYBÜ - GPM
GÖÇ POLİTİKALARI
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

AYBÜ-GPM RAPOR SERİSİ - 15

Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri: Durum Değerlendirme Raporu

Doç. Dr. Ali Zafer SAĞIROĞLU
Ar. Gör. Ramazan ÜNSAL
Furkan ÖZENCİ

AYBÜ - GPM
GÖÇ POLİTİKALARI
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri: Durum Değerlendirme Raporu

Doç. Dr. Ali Zafer SAĞIROĞLU
Ar. Gör. Ramazan ÜNSAL
Furkan ÖZENCİ

AYBÜ-GPM Rapor Serisi - 15

Atıf için:

Sağiroğlu, A. Z., Ünsal, R., Özenci, F. (2023). *Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri Durum Değerlendirme Raporu*. AYBÜ-GPM Rapor Serisi-15. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ-GPM).

2023 © Tüm Hakları Saklıdır

Göç Politikaları Merkezi'nin izni alınmadan kısmen veya tamamen elektronik veya basılı olarak çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Rapor da belirtilen görüşler yazara aittir ve Merkez'in görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

2023 © All Rights Reserved

No part of this report may be reproduced, copied or transmitted in any form or by any means, electronic or printed, without the permission of Migration Policy Center. The views expressed in this report are the author's own and do not necessarily reflect the Center's stance or policy.

Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Adres : Güvenerler Mah. Cinnah Cad. No: 16 Çankaya / Ankara

Telefon : 0 312 906 10 95

E-Posta : gpm@ybu.edu.tr

Web : www.aybu.edu.tr/gpm

İçindekiler

Tablolar, Şekiller ve Haritalar Dizini.....	II
Öne Çıkanlar.....	III
GİRİŞ.....	1
1. DURUM DEĞERLENDİRMESİ.....	2
2. BÖLGEDEKİ İNSAN HAREKETLİLİĞİ.....	6
2.1. Genel Durum.....	6
2.2. Deprem Bölgesinden Diğer İllere Öğrenci Hareketliliği.....	9
2.3. Deprem Bölgesindeki Uluslararası Öğrenci Nüfusu.....	10
2.4. Deprem Bölgesindeki Suriyeliler.....	11
3. DEPREMİN SURİYE'DEKİ ETKİSİ VE TÜRKİYE-SURİYE SINIRINDAKİ HAREKETLİLİK.....	13
3.1. Suriye'deki Durum.....	13
3.1. Türkiye-Suriye Sınırındaki Hareketlilik.....	13
4. DEPREMİN OLASI ETKİLERİ VE SONUÇLARI.....	16
KAYNAKÇA.....	17

Tablolar, Şekiller ve Haritalar Dizini

Tablo 1. Deprem bölgesinde bulunan nüfus.....	2
Tablo 2. Kahramanmaraş'ta meydana gelen ve toplamda 11 ili etkileyen depremler sonrasında vefat eden ve yaralanan kişilerin sayısı ile artçı depremlerin sayısı, 6 Şubat-1 Mart 2023.....	3
Tablo 3. Yıkılan bina sayısı ile kurulan çadır ve konteyner sayısı.....	4
Tablo 4. İdari birimlere göre yıkıntı oranları.....	5
Tablo 5. Kahramanmaraş'ta meydana gelen ve toplamda 11 ili etkileyen depremler sonrasında bölgeden tahliye edilen afetzedede sayısı, 06-24 Şubat 2023.....	6
Tablo 6. Deprem bölgesinden ayrılan ve diğer şehirlere gidenlerin illere göre dağılımı.....	8
Tablo 7. Deprem bölgesinde uçuş trafiği, 6-24 Şubat 2023.....	9
Tablo 8. Deprem bölgesindeki öğrenci sayıları, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı.....	9
Tablo 9. Nakledilen öğrenci sayısı (kümülatif).....	10
Tablo 10. Deprem etkilenen 11 ildeki Suriyelilerin sayısı, 2016-2023.....	12
Tablo 11. Suriye'den Türkiye'ye ve Türkiye'den Suriye'ye geçiş teşebbüsü sırasında TSK tarafından yakalanan düzensiz göçmen sayıları.....	14
Tablo 12. Deprem sonrası Suriye'ye geri dönüşler.....	15
Şekil 1. Deprem bölgesinde bulunan üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrenciler.....	11
Harita 1. AFAD-Türkiye deprem risk haritası.....	1
Harita 2. Meskun olduğu illerden başka illerde konaklayan depremzedelerin illere göre dağılımı.....	7

Öne Çıkanlar

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen deprem çok büyük bir yıkıma ve can kaybına neden olmuştur. Deprem sonrasında bölgede oluşan korku ve panik insanların evlerinden ve yurtlarından ayrılarak daha güvenli bölgelere doğru hareket etmelerine yol açmıştır.

Depremin 23. gününde (28 Şubat 2023) resmi açıklamalara yansıdığı kadarıyla **45 bini aşkın** can kaybı bulunmaktadır. İlerleyen günlerde can kayıplarını artmasından endişelenilmektedir.

Bölgede depremden etkilenen illerde kayıtlı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sayısı **14.013.196**'dır ve oransal olarak tüm nüfusun **%16,43**'ünü kapsamaktadır. Bu sayı kabaca her altı vatandaşımızdan birinin depremden doğrudan etkilendiğini göstermektedir.

Bölgede depremden etkilenen illerde kayıtlı görünen yabancı uyruklu nüfus **1.771.194**'tür ve bu sayı tüm Türkiye'deki kayıtlı yabancı uyruklu nüfusun **%36,48**'ini oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye'deki tüm yabancı uyruklu nüfusun üçte birinden fazlasına karşılık gelmektedir.

Bölgede depremden etkilenen illerde kayıtlı görünen ikamet izinli yabancı uyruklu sayısı **33.159**'dir ve geçici koruma kapsamındaki (GKK) Suriyeli sayısı **1.738.035**'tir. Bölgede tüm ikamet izinli yabancı uyrukluların **%2,45**'i, GKK Suriyelilerin ise **%49,64**'ü bulunmaktadır. Diğer bir deyişle Türkiye'deki GKK Suriyelilerin kabaca yarısı depremden doğrudan etkilenen bölgede bulunmaktadır.

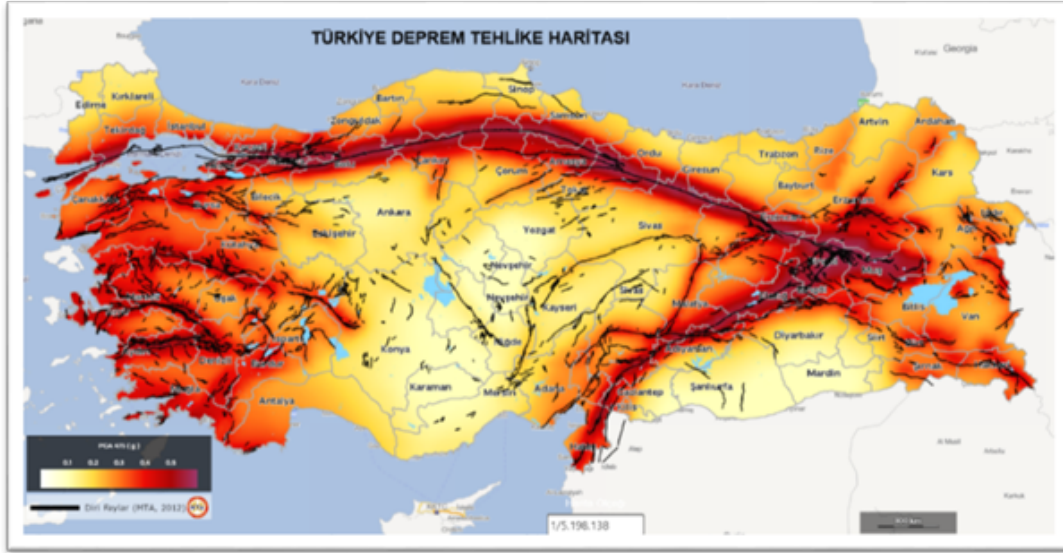
21. günün sonunda bölgeden tahliye edilen insan sayısının **528 bini aştığı** yetkili makamlarca açıklanmıştır. Depremin ilk haftasında bölgeden ayrılan insan sayısının toplamda **2.2 milyon kişi** olduğu ifade edilmiştir. Bu sayının sonraki günlerde artış göstermiş olabileceği değerlendirilmiştir.

Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri - Durum Değerlendirme Raporu

GİRİŞ

Merkez üssü Kahramanmaraş Pazarcık ve Elbistan olan **7.7** ve **7.6** büyüklüğündeki depremler, Doğu Anadolu Fay Hattı veya Ölü Deniz Fay Hattı olarak isimlendirilen fay üzerinde meydana gelmiştir.¹ Bu depremler Hatay'dan başlayarak Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Elâzığ'a kadar devam eden yaklaşık 550 km uzunluğundaki bir hat üzerindeki yerleşim yerlerinde büyük yıkıma neden olmuştur. Bölgede meydana gelen depremlerden en fazla etkilenen illerin başında Hatay, Kahramanmaraş ve Adıyaman gelmektedir. Bu depremlerden sonra 21 Şubat 2023 tarihinde merkez üssü Hatay'ın Defne ilçesi olan **6.4** büyüklüğündeki artçı deprem, özellikle Hatay'da bir önceki depremlerin yıkıcılığını artırmıştır.²

Harita 1. AFAD-Türkiye deprem risk haritası³

¹ T.C. Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme ve Değerlendirme Merkezi (BDTİM), "06 Şubat 2023 Sofalaca- Şehitkamil-Gaziantep; Ekinözü- Kahramanmaraş ve 20 Şubat 2023 Hatay Depremleri Ön Değerlendirme Raporu" Erişim 28 Şubat 2023.

² T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Hatay'da Meydana Gelen 6.4 Büyüklüğündeki Deprem Hk. Basın Bülteni-1" Erişim 28 Şubat 2023.

³ T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Türkiye Deprem Tehlike Haritası" Erişim 26 Şubat 2023.

1. DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Depremlerin etkisi çok geniş bir alanı kaplamakla beraber yıkıcı ve akut etkisinin 11 şehir üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu şehirlerden dördü (Adana, Gaziantep, Hatay ve Şanlıurfa) **iki milyonun**, ikisi (Diyarbakır ve Kahramanmaraş) ise **bir milyonun** üzerindeki şehirlerdir. Depremi doğrudan yıkıcı etkisinin hissedildiği illerde kayıtlı görünen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı nüfusu **14.013.196**'dır. Bu sayı **85.279.553** olan Türkiye nüfusunun **%16,43**'üne tekabül etmektedir ve Türk nüfusunun **1/6'sının** depremden doğrudan etkilendiğine işaret etmektedir. Diğer taraftan deprem bölgesinde yaşayan toplam nüfusun içerisinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan çeşitli statülerdeki yabancı uyrukluların varlığı da göz ardı edilemeyecek seviyededir. Yapılan tartışmalarda bölgedeki yabancı nüfusun varlığı genel olarak ihmal edilmektedir.

Göç İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan resmi rakamlara göre kayıtlı olarak Türkiye'de geçici koruma statüsünde ikamet etmekte olan Suriyelilerin sayısı **1.738.035**'tir. Bu sayı Türkiye'deki geçici koruma kapsamındaki (GKK) tüm **3.500.964** Suriyeli nüfusunun **%49,64**'üne karşılık gelmektedir. Ayrıca buna ek olarak çeşitli statülerde bölgede ikamet izni ile mukim görünen **33.159** yabancı uyruklu kişi daha Göç İdaresi Başkanlığının istatistiklerinde yer almaktadır. Bu sayı Türkiye'deki ikamet izni ile bulunan yabancı uyruklu toplam nüfusun (**1.354.707**) içinde **%2,45**'lik bir kesimine karşılık gelmektedir. Türkiye'de tüm geçici koruma ve ikamet izinli uluslararası göçmen nüfusunun (**4.855.671**) **%36,48**'inin depremden etkilenen bölgede olduğu bir tablo ortaya çıkarmaktadır (**Tablo 1**).

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyla birlikte her türden statüden bölgedeki nüfus değerlendirildiğinde **15.784.390** kişinin depremden etkilendiği söylenebilir. Oransal olarak bu Türkiye'deki bilinen insan mevcudiyetinin **%17,51**'ine karşılık gelmektedir.

Tablo 1. Deprem bölgesinde bulunan nüfus

İller	Türk Vatandaşı	Yabancı Uyruklu			Genel Toplam
		Geçici Koruma	İkamet İzni	Toplam	
Adana	2 274 106	250 679	6 452	257 131	2 531 237
Adıyaman	632.148	21.688	450	22.138	654.286
Diyarbakır	1 804 880	21 727	1 260	22 987	1 827 867
Gaziantep	2 154 051	459 751	11 799	471 550	2 625 601
Hatay	1 686 043	354 549	2 880	357 429	2 043 472
Kahramanmaraş	1 177 436	94 888	2 144	97 032	1 274 468
Kilis	147 919	87 408	1 417	88 825	236 744
Malatya	812 580	31 427	1 345	32 772	845 352
Osmaniye	559 405	38 650	664	39 314	598 719
Şanlıurfa	2 170 110	369 145	4 269	373 414	2 543 524
Toplam	13.418.678	1.729.912	32.680	1.762.592	15.181.270
Genel Toplam	85 279 553	3 513 776	1 355 153	4 868 929	90 148 482
Oran (%)	15,73%	49,23%	2,41%	36,20%	16,84%

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından TÜİK ve GİB verilerinden derlenerek hazırlanmıştır. ⁴

⁴ Türkiye İstatistik Kurumu ve Göç İdaresi Başkanlığı verilerinden derlenerek AYBÜ-GPM tarafından hazırlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), "İl, Tek Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları - 2022)" Erişim 27 Şubat 2023; T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (GİB), "Geçici Koruma" (2 Şubat 2023) Erişim 27 Şubat 2023; T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (GİB), "İkamet İzinleri" (2 Şubat 2023) Erişim 27 Şubat 2023.

AFAD'ın depremin gerçekleşmesinden yaklaşık iki saat sonra yaptığı açıklamada ilk belirlemelere göre **76** kişinin hayatını kaybettiği ve **440** kişinin yaralandığı ifade edilmiştir. 1 Mart itibarıyla **45.089** kişinin hayatını kaybettiği ve **115 bini aşkın** kişinin yaralandığı tespit edilmiştir.⁵

Tablo 2. Kahramanmaraş'ta meydana gelen ve toplamda 11 ili etkileyen depremler sonrasında vefat eden ve yaralanan kişilerin sayısı ile artçı depremlerin sayısı, 6 Şubat-1 Mart 2023

Tarih	Saat	Vefat Sayısı (Kümülatif)	Yaralı Sayısı (Kümülatif)	Artçı Deprem Sayısı (Kümülatif)
06.02.2023	06:30	76	440	183
	21:15	1 651	11 119	-
07.02.2023	19:00	4 544	26 721	435
08.02.2023	13:20	8 574	49 133	-
09.02.2023	20:50	17 134	73 347	1 330
10.02.2023	20:30	19 875	79 717	1 666
11.02.2023	19:30	22 327	80 278	2 103
12.02.2023	-	-	-	-
13.02.2023	10:55	31 643	-	2 724
14.02.2023	13:30	31 974	-	3 170
15.02.2023	-	-	-	-
16.02.2023	09:00	36 187	108 068	4 323
17.02.2023	-	-	-	-
18.02.2023	-	-	-	-
19.02.2023	-	41 020	-	6 212
20.02.2023 ⁶	-	41 156	-	6 414
21.02.2023	-	42 310	-	7 184
22.02.2023	-	-	-	-
23.02.2023	-	-	-	-
24.02.2023	-	44 218	-	9 136
25.02.2023	-	-	-	-
26.02.2023 ⁷	-	44 374	-	9 990
27.02.2023	-	44 374	115 000+	10 000+
01.03.2023	-	45.089	-	11.020

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından AFAD verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.⁸

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, 28 Şubat 2023 tarihi itibarıyla, deprem sonrasında başlatılan hasar tespit çalışmalarında **4 milyon 750 bin**

⁵ 27 Şubat 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapılan açıklamada verilen sayıları ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Cumhurbaşkanımız Sn. Erdoğan: Şehrinize Sahip Çıkmın, Ata Yurdunuzu Asla Kalıcı Olarak Terk Etmeyin" Erişim 27 Şubat 2023.

⁶ 20 Şubat 2023 tarihinde AFAD'ın basın bilgilendirme bültenleri haricinde yetkililer tarafından açıklama yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Sertaç Bulur ve Ayşe Şensoy-Boztepe, "Kahramanmaraş merkezli depremlerde 20 bin 870 binada enkaz çalışması yürütülüyor", *Anadolu Ajansı* (20 Şubat 2023) Erişim 26 Şubat 2023.

⁷ 26 Şubat'ta AFAD'ın ilgili bülteni yerine yetkililer tarafından bir açıklama yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. *TRT Haber*, "Depremde can kaybı 44 bin 374 oldu" (26 Şubat 2023) Erişim 26 Şubat 2023.

⁸ Kısa çizgi (-) veri yok anlamına gelmektedir; AFAD'ın günlük olarak yayınladığı Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk. Basın Bültenlerinden derlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Duyurular" Erişim 27 Şubat 2023.

bağımsız bölümden oluşan **1 milyon 520 bin** binanın incelendiğini, **582 bin** bağımsız bölüm ve **202 bin** binanın acil yıkılacak, ağır hasarlı veya yıkık olduğunu açıklamıştır.⁹ Çeşitli kaynaklarda muhtelif sayılar açıklanmakla beraber yıkılan bina sayısının **31 binin üzerinde** olduğu kamuoyu ile paylaşılmıştır.¹⁰

28 Şubat tarihi itibarıyla kurulan çadır sayısı **356.419** olarak açıklanmıştır. Çadırların büyük bir bölümü depremden en çok zarar gören Hatay (**97.212**), Kahramanmaraş (**77.188**), Gaziantep (**49.795**) ve Adıyaman'a (**49.353**); **6.561** konteyner ise daha çok Şanlıurfa (**1.800**), Gaziantep (**1.206**), Hatay (**1.120**) ve Kahramanmaraş'a (**1.047**) kurulmuştur

Tablo 3. Yıkılan bina sayısı ile kurulan çadır ve konteyner sayısı

İller	Yıkılan Bina Sayısı	Kurulan Çadır Sayısı	Kurulan Konteyner Sayısı
	24.02.2023 ¹¹	28.02.2023 ¹²	23.02.2023 ¹³
Adana	18	17 515	-
Adıyaman	2 349	49 353	656
Diyarbakır	175	7 458	-
Elazığ	-	-	-
Gaziantep	3 364	49 795	1 206
Hatay	5 696	97 212	1 120
Kahramanmaraş	3 752	77 188	1 047
Kilis	12	4 624	-
Malatya ¹⁴	3 899	36 907	605
Osmaniye	223	7 377	127
Şanlıurfa	71	8 990	1 800
Toplam¹⁵	19 559	356 419	6 561¹⁶

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından hazırlanmıştır.

Miyamoto International Türkiye tarafından deprem öncesi ve sonrasına ait uydu görüntüleri kullanılarak hazırlanan *2023 Turkey-Syria Earthquake Remote Damage Assessment* isimli rapordan edinilen bilgiye göre Adıyaman'da Besni, Çelikhan, Gölbaşı, Tut; Gaziantep'te İslahiye, Nurdağı; Hatay'da Kırıkhan; Kahramanmaraş'ta Elbistan, Pazarcık; Malatya'da Merkez ilçelerindeki **hasar oranının %50'den fazla** olduğu tespit edilmiştir. Şirket temsilcisiyle yapılan görüşmede bu verilerin yüzde yüz doğru olamayacağını akıldaki tutulması gerektiği de belirtilmiştir.

⁹ T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, "Bakan Kurum: '582 bin bağımsız bölüm ve 202 bin binanın acil yıkılacak, ağır hasarlı veya yıkık olduğu tespitini yaptık'" Erişim 1 Mart 2023.

¹⁰ TRT Haber, "Deprem Portalı" Erişim 28 Şubat 2023.

¹¹ Alican Uludağ, "Depremde hangi ilde kaç bina yıkıldı", *DW Türkçe* (22 Şubat 2023) Erişim 26 Şubat 2023.

¹² Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Depremden etkilenen illerimizde kurulan çadır sayısı", *Twitter* (28 Şubat 2023, 09:23).

¹³ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Depremden etkilenen illerimizde kurulan konteyner sayısı", *Twitter* (23 Şubat 2023, 09:25).

¹⁴ T.C. Malatya Valiliği, "AFAD Bilgi Notu (26 Şubat 2023)" Erişim 27 Şubat 2023.

¹⁵ Sertaç Bulur ve Ayşe Şensoy-Boztepe, "Kahramanmaraş merkezli depremlerde 20 bin 870 binada enkaz çalışması yürütülüyor", *Anadolu Ajansı* (20 Şubat 2023) Erişim 27 Şubat 2023.

¹⁶ AFAD tarafından 103.684 konteynerin kurulmasının planlandığını ve 8.530 konteynerin ise kurulmasının tamamlandığı açıklanmıştır. Ancak illere göre dağılımı verilmediğinden tabloya işlenmemiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Depremden etkilenen illerimizde konteyner kurulumu", *Twitter* (28 Şubat 2023, 09:23).

Tablo 4. İdari birimlere göre yıkıntı oranları

İdari Birimler	Hasarlı Yer Oranı (%)	Hasarsız Yer Oranı (%)	İdari Birimler	Hasarlı Yer Oranı (%)	Hasarsız Yer Oranı (%)
Adana-Ceyhan	3	97	Hatay-Payas	4	96
Adıyaman-Besni	55	45	Kahramanmaraş-Elbistan	57	43
Adıyaman-Çelikhan	71	29	Kahramanmaraş-Merkez	19	81
Adıyaman-Gölbaşı	70	30	Kahramanmaraş-Pazarcık	66	34
Adıyaman-Merkez	18	82	Kilis-Merkez	5	95
Adıyaman-Tut	61	39	Malatya-Merkez	54	46
Gaziantep-İslahiye	41	59	Osmaniye-Bahçe	7	93
Gaziantep-Merkez	3	97	Osmaniye-Düziçi	4	96
Gaziantep-Nizip	0,03	99,97	Osmaniye-Hasanbeyli	7	93
Gaziantep-Nurdağı	53	47	Osmaniye-Kadirli	2	98
Hatay-Antakya	41	59	Osmaniye-Merkez	20	80
Hatay-Dört Yol	3	97	Osmaniye-Toprakkale	4	96
Hatay-Erzin	4	96	Şanlıurfa-Birecik	1	99
Hatay-Hassa	44	56	Şanlıurfa-Bozova	2	98
Hatay-İskenderun	40	60			
Hatay-Kırıkhan	57	43	Toplam (Türkiye)	21	79

Kaynak. Miyamoto International Türkiye'den kişisel olarak edinilen "2023 Turkey-Syria Earthquake Remote Damage Assessment" isimli rapordan derlenmiştir.

2. BÖLGEDEKİ İNSAN HAREKETLİLİĞİ

2.1. Genel Durum

14 Şubat 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kabine toplantısı sonrası yaptığı açıklamada tahliyeler ve kendi imkanlarıyla bölgeden ayrılanların sayısının **2,2 milyon** olduğu değerlendirmiştir.¹⁷ Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın'ın seçimler hakkında yaptığı bir açıklamada bölgeden ayrılanların sayısının **iki milyonun üzerinde** olduğu yinelenmiştir.¹⁸ Ayrıca AFAD'ın 24 Şubat 2023 tarihli basın bültenine göre "afet bölgesinde ve afet bölgesi dışında" kamu yurtlarına ve otellere yerleştirilenlerin sayısı **1.914.292**, deprem bölgesinden tahliye edilenler ise **528.146** kişidir.¹⁹ 1 Mart 2023 tarihli açıklamada ise "Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ'dan Jandarma Genel Komutanlığı ve kendi imkanları ile tahliye olup gittiği illerimizde valilik ve kaymakamlıklara başvurarak kayıt yaptıran toplam kişi sayısı **1.971.589** kişi" olarak açıklanmıştır.²⁰

Tablo 5. Kahramanmaraş'ta meydana gelen ve toplamda 11 ili etkileyen depremler sonrasında bölgeden tahliye edilen afetzedede sayısı, 06-24 Şubat 2023

Tarih	Saat	Bölgeden Tahliye Edilen Afetzedede Sayısı (Kümülatif)
09.02.2023	20:50	30 360
10.02.2023	20:30	86 754
11.02.2023	19:30	106 428
12.02.2023	-	-
13.02.2023	10:55	158 165
14.02.2023	13:30	195 962
15.02.2023	-	-
16.02.2023	09:00	216 347
17.02.2023	-	-
18.02.2023	-	-
19.02.2023	-	-
20.02.2023 ²¹	-	392 287
21.02.2023	-	448 018
22.02.2023	-	-
23.02.2023	-	-
24.02.2023	-	528 146

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından AFAD verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.²²

¹⁷ HaberTürk, "Kabine Toplantısı kararları açıklandı! 14 Şubat 2023 Kabine Toplantısı kararları ve sonuçları" Erişim 27 Şubat 2023.

¹⁸ Milliyet, "Aksi yönde mutabakat olmazsa seçim mayısta" Erişim 27 Şubat 2023.

¹⁹ T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), " Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk Basın Bülteni-35" Erişim 27 Şubat 2023.

²⁰ T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), " Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk Basın Bülteni-36" Erişim 1 Mart 2023.

²¹ Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanı Yunus Sezer 20.02.2023 tarihi itibarıyla tahliye merkezlerine müracaat ederek tahliye olanların sayısını 392.287 olarak ifade etmiştir. Bu sayının tahliye merkezlerine uğramadan gidenlerle 485.682'ye ulaştığını belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Bulur ve Şensoy-Boztepe, "Kahramanmaraş merkezli depremlerde 20 bin 870 binada enkaz çalışması yürütülüyor".

²² AFAD, "Duyurular".

Anadolu Ajansı (AA)'nın bölgedeki resmi makamlardan derlediği verilere göre deprem bölgesinden ayrılan insanlar Türkiye'deki her ile dağılmış vaziyettedir (**Harita 2**). Buna göre bölgeden ayrılan nüfusun ağırlıklı olarak kendilerine "en yakın" şehirleri ve konaklama imkânı verilen illeri tercih ettiği söylenebilir. En fazla insanın konakladığı illerin başında **205.454** kişiyle Ankara ve **154.086** kişiyle Antalya gelmektedir. Mersin, Kayseri, Muğla 40.000'in üzerinde göç alan illerdir. Elâzığ ise depremden etkilenen 11. il ilan edilmesine karşın, diğer illerden gelen **50.000** depremzedeyi ağırlamaktadır.

Harita 2. Meskun olduğu illerden başka illerde konaklayan depremzedelerin illere göre dağılımı

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından Anadolu Ajansı verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.²³

Çoğunluğu Türk Hava Yolları (THY) tarafından tespit edilen **1,9 milyon** kişinin kendi imkanları ile bölgeden ayrılan insanları kapsayıp kapsamadığına dair detaylı bir bilgi mevcut değildir. Kaynağı ve güvenilirliği muğlak ve ihtiyatla karşılanması gereken pek çok bilgi dolaşımdadır. Örneğin Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş, **700 bin** civarında kişinin Hatay'dan ayrıldığını açıklamıştır.²⁴ Öte yandan Anadolu Ajansı'nın valiliklerden temin ettiği verileri kamuoyuyla paylaştığı 24.02.2023 tarihli görselden anlaşıldığı üzere, deprem bölgesinden ayrıldıktan sonra konakladığı ildeki valiliğe durumunu bildiren insanların sayısı **1.116.040**'tır. Ancak aynı kaynağın ifadesine göre açıklanan bu sayı kendi imkanlarıyla bölgeden ayrılıp diğer illerde konaklayan kişileri kapsamamaktadır.²⁵ Zira **Tablo 6**'da görüldüğü üzere İstanbul'da valiliğe bildirilen sayı **3.701** olarak açıklanmışken, Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer 21 Şubat'taki açıklamasında İstanbul'a nakil olan öğrenci sayısını **5.898** olarak ifade etmiştir.²⁶

²³ Muhammet Ali Yiğit, "Depremzedeler yurdun dört bir yanında misafir ediliyor", *Anadolu Ajansı* (24 Şubat 2023) Erişim 27 Şubat 2023.

²⁴ *Haberler.com*, "Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş'tan canlı yayında çağrı: 700 bin kişi şehri terk etti, Hatay'a sahip çıkmamız lazım" Erişim 27 Şubat 2023.

²⁵ Yiğit, "Depremzedeler yurdun dört bir yanında misafir ediliyor".

²⁶ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), "Bakan Özer, 10 İlden Diğer İllere 99 Bin 853 Öğrenci Naklinin Gerçekleştirildiğini Açıkladı" Erişim 28 Şubat 2023.

Tablo 6. Deprem bölgesinden ayrılan ve diğer şehirlere gidenlerin illere göre dağılımı

İl Sıra	İl	Gelenler	İl Sıra	İl	Gelenler
1	Adana	0	42	Kahramanmaraş	0
2	Adıyaman	0	43	Karabük	3 500
3	Afyonkarahisar	10 850	44	Karaman	10 300
4	Ağrı	2 977	45	Kars	2 100
5	Aksaray	3 810	46	Kastamonu	3 525
6	Amasya	6 500	47	Kayseri	40 442
7	Ankara	205 454	48	Kırıkkale	10 250
8	Antalya	154 086	49	Kırklareli	2 756
9	Ardahan	718	50	Kırşehir	10 661
10	Artvin	2 012	51	Kilis	0
11	Aydın	24 242	52	Kocaeli	28 036
12	Balıkesir	15 567	53	Konya	36 736
13	Bartın	1 890	54	Kütahya	6 260
14	Batman	500	55	Malatya	0
15	Bayburt	1 140	56	Manisa	12 024
16	Bilecik	3 293	57	Mardin	27 000
17	Bingöl	5 058	58	Mersin	65 496
18	Bitlis	5 468	59	Muğla	40 300
19	Bolu	5 151	60	Muş	5 050
20	Burdur	6 155	61	Nevşehir	20 671
21	Bursa	25 000	62	Niğde	10 100
22	Çanakkale	5 710	63	Ordu	6 982
23	Çankırı	2 940	64	Osmaniye	0
24	Çorum	7 322	65	Rize	3 430
25	Denizli	12 345	66	Sakarya	11 366
26	Diyarbakır	0	67	Samsun	15 530
27	Düzce	4 062	68	Siirt	5 530
28	Edirne	3 605	69	Sinop	2 275
29	Elazığ	50 000	70	Sivas	19 855
30	Erzincan	3 743	71	Şanlıurfa	0
31	Erzurum	5 741	72	Şırnak	433
32	Eskişehir	22 851	73	Tekirdağ	11 500
33	Gaziantep	0	74	Tokat	12 318
34	Giresun	5 731	75	Trabzon	14 000
35	Gümüşhane	1 684	76	Tunceli	1 481
36	Hakkâri	1 520	77	Uşak	6 370
37	Hatay	0	78	Van	17 400
38	Iğdır	1 558	79	Yalova	5 620
39	Isparta	12 054	80	Yozgat	11 205
40	İstanbul	3 701	81	Zonguldak	5 100
41	İzmir	6 000		Toplam	1 116 040

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından Anadolu Ajansı verilerinden derlenerek hazırlanmıştır. ²⁶

AA, deprem bölgesinden hava yoluyla gidiş ve gelişlere de istatistikleri de paylaşmıştır. 6-24 Şubat 2023 tarih aralığında deprem bölgesinde bulunan 11 ile gelen yolcu sayısı **300.871** iken giden yolcu sayısı ise **485.775**'tir. Kahramanmaraş depremlerinin olduğu gün (6 Şubat 2023) deprem bölgesine gelenlerin sayısı **19.529** iken gidenlerin sayısı **15.758**'tir. 24 Şubat 2023 tarihine gelindiğinde ise gidenlerin sayısı gelen yolcularını sayısını geçmiş, 16.309 yolcu gelmişken **21.259** yolcu ise deprem bölgesinden ayrılmıştır. Bölgede yaşanan olağanüstü durum nedeniyle gerek gönüllülük çerçevesi-

²⁶ Yiğit, "Depremzedeler yurdun dört bir yanında misafır ediliyor".

nde gerek kamu görevlisi olarak bölgeye önemli bir insan nüfusunun yöneldiği not edilmelidir ²⁷

Tablo 7. Deprem bölgesinde uçuş trafiği, 6-24 Şubat 2023 ²⁸

Tarih	Gelen Yolcu	Gelen Yolcu	Tarih	Gelen Yolcu	Gelen Yolcu
06.02.2023	19 529	15 758	16.02.2023	13 342	24 884
07.02.2023	28 938	24 623	17.02.2023	15 515	23 482
08.02.2023	26 988	35 777	18.02.2023	13 618	19 989
09.02.2023	14 635	38 638	19.02.2023	15 733	19 936
10.02.2023	15 207	39 481	20.02.2023	14 559	18 781
11.02.2023	11 256	27 009	21.02.2023	13 948	20 234
12.02.2023	12 466	28 552	22.02.2023	15 065	21 432
13.02.2023	12 524	32 042	23.02.2023	14 379	19 948
14.02.2023	13 385	26 999	24.02.2023	16 309	21 259
15.02.2023	13 475	26 951	Toplam	300 871	485 775

2.2. Deprem Bölgesinden Diğer İllere Öğrenci Hareketlilikleri

Bölgedeki insan hareketliliğinin izlenebildiği bir diğer durum eğitim hareketliliği olarak ifade edilebilir. Milli Eğitim Bakanlığının 8 Şubat 2023 ²⁹ tarihli nakil açıklamasından sonra deprem bölgesi haricindeki okullara öğrenci nakil işlemlerinin başladığı anlaşılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının 2021-2022 eğitim-öğretim yılı verilerine göre, deprem bölgesinde bulunan temel ve ortaöğretimde kayıtlı toplam öğrenci sayısının **4.100.601** olduğu ve bu sayının Türkiye genelinde tüm öğrenciler içinde **%21,41**'lik bir orana tekabül ettiği görülmektedir.

Tablo 8. Deprem bölgesindeki öğrenci sayıları, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı

İller	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Öğrenci Sayısı
Adana	51 507	170 891	163 084	187.182	572.664
Adıyaman	18 086	50 450	48 724	63.272	180.532
Diyarbakır	51 534	155 220	149 534	172.670	528.958
Elazığ	11 716	34 642	35 014	47.154	128.526
Gaziantep	60 087	227 818	209 289	210.860	708.054
Hatay	51 693	151 564	143 821	154.447	501.525
Kahramanmaraş	29 716	95 613	95 097	105.590	326.016
Kilis	5 816	19 231	18 222	16.156	59.425
Malatya	15 854	51 967	51 897	68.836	188.554
Osmaniye	14 457	44 260	41 723	50.362	150.802
Şanlıurfa	66 581	252 564	230 234	206.166	755.545
Toplam	377 047	1 254 220	1 186 639	1 282 695	377 047
Genel Toplam	1 885 004	5 433 901	5 293 067	6 543 599	1 885 004
Oran (%)	20	23.08	22,42	19,60	20

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından MEB verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

²⁷ AFAD, "Duyurular".

²⁸ Muhammet Ali Yiğit, "Deprem bölgesinde uçuş trafiği 10 bini aştı", *Anadolu Ajansı* (25 Şubat 2023) Erişim 28 Şubat 2023.

²⁹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "MEB, Eğitim Öğretime Verilen Araya İlişkin Çeşitli Kararlar Aldı" Erişim 27 Şubat 2023.

Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer de deprem bölgelerinden diğer illere nakillerini aldırarak öğrenci sayılarını belirli aralıklarla açıklamıştır.³⁰ Buna göre depremin birinci haftası geride bırakılırken toplamda **2.681** öğrenci deprem bölgesi dışındaki okullara nakil olmuştur. 18 Şubat tarihli başka bir açıklamaya göre bu sayı **48.457**'ye ve 21 Şubat tarihinde **99.853**'e yükselmiştir. Depremin üçüncü haftası geride bırakılırken bölgedeki temel ve ortaöğretimde kayıtlı bulunan **4.100.601** öğrencinin **166.238**'inin (**%4,05**) diğer illere nakil olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin nakil olduğu şehirlere bakıldığında da Ankara, Antalya, Mersin ve İstanbul'un öne çıktığı anlaşılmaktadır. **166.238** öğrenciden **22.364**'ü Ankara'ya, **16.013**'ü Antalya'ya, **15.611**'i Mersin'e ve **12.044**'ü İstanbul'a nakil olmuştur.

Tablo 9. Nakledilen öğrenci sayısı (kümülatif)

İller	13.02.2023	14.02.2023	15.02.2023	18.02.2023	19.02.2023	21.02.2023	26.02.2023
Ankara	-	-	-	6 622		13 110	22 364
Antalya	-	-	-	3 909		9 380	16 013
Aydın	-	-	-	2 012		3 066	4 125
Bursa	-	-	-	1 229		2 598	4 765
İstanbul	-	-	-	2 437		5 898	12 044
İzmir	-	-	-	1 787		3 831	6 659
Kayseri	-	-	-	1 317		2 940	5 421
Konya	-	-	-	3 081		6 047	9 522
Mersin	-	-	-	4 720		10 272	15 611
Muğla	-	-	-	1 763		3 629	5 066
Diğer	-	-	-	19 580		39 082	64 648
Toplam	2 681	3 681	5 836	48 457	54 882	99 853	166 238

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından MEB açıklamalarından derlenerek hazırlanmıştır.

2.3. Deprem Bölgesindeki Uluslararası Öğrenci Nüfusu

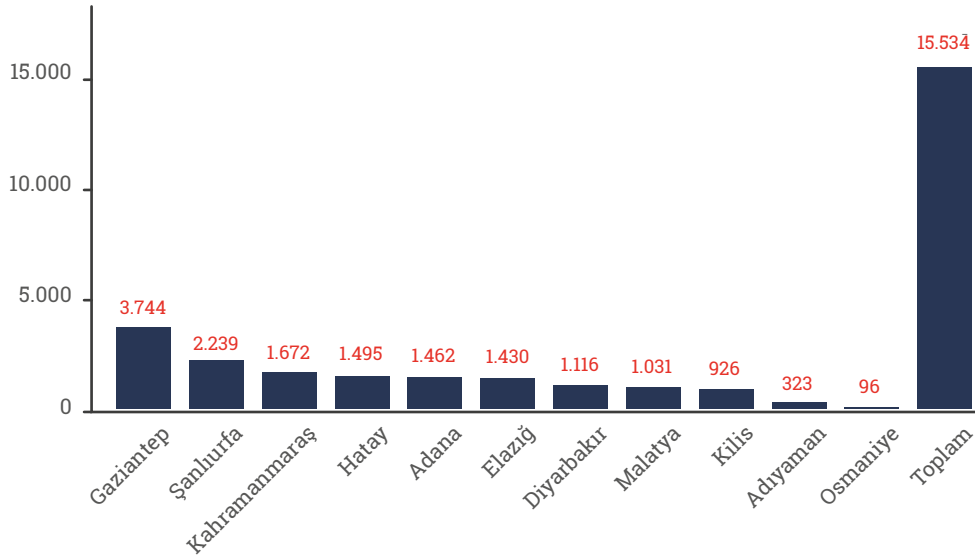
İkamet izinliler içerisinde uluslararası öğrenciler de bulunmaktadır. Yükseköğretim Kurulu'nun 2021-2022 akademik yılı istatistiklerine göre Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında kayıtlı görünen uluslararası öğrenci sayısı **260.289**'dur ve depremden etkilenen 11 ildeki üniversitelerde **15.534** uluslararası öğrenci görünmektedir. Bölgede bulunan yabancı uyruklu nüfusun önemli bir kısmının uluslararası öğrencilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu durum yüksek öğretime kayıtlı tüm öğrenciler arasında uluslararası öğrenciler için de özelleştirilmiş politikalar geliştirilmesi gereğini ortaya koymaktadır.

³⁰ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Deprem Bölgesinde 1 Mart'tan Sonra İlçe ve Okul Bazlı Kararlar Alınarak Eğitim Öğretim Başlatılacak" Erişim 28 Şubat 2023; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Bakan Özer: 10 İldeki Lise Öğrencileri İçin 71 İlde, 1 Milyon 279 Bin Öğrenci Kapasitesi Oluşturduk" Erişim 28 Şubat 2023; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Bakan Özer: 71 İle Nakil Sağlayacak Kapasiteyi Oluşturduk" Erişim 28 Şubat 2023; Mahmut Özer, "Deprem bölgesinde 10 ilimizdeki öğrencilerimizin diğer illere nakilleriyle ilgili süreç kapsamında 48.457 öğrencimizin nakil işlemini gerçekleştirdik." *Twitter* (18 Şubat 2023, 16:08); T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Deprem Bölgesindeki 54 Bin 882 Öğrenci, Naklini Diğer İllere Aldırdı" Erişim 28 Şubat 2023; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Bakan Özer, 10 İlden Diğer İllere 99 Bin 853 Öğrenci Naklinin Gerçekleştirildiğini Açıkladı" Erişim 28 Şubat 2023; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "Depremden Etkilenen 166 Bin 238 Öğrencinin Nakilleri Yapıldı" Erişim 28 Şubat 2023.

³¹ Bu sayı YÖK'ün veri tabanında bölgedeki üniversitelerde kayıtlı görünen uluslararası öğrenci sayısıdır. Hukuki statülerinden bağımsız olarak rapor edilmiştir.

Deprem bölgesinde en fazla uluslararası öğrencinin bulunduğu iller **3.744** kişiyle Gaziantep, **2.239** kişiyle Şanlıurfa, **1.672** kişiyle Kahramanmaraş'tır. Afetten en fazla etkilenen iller göz önünde bulundurulduğunda ise bu öğrencilerden **1.672** kişinin Kahramanmaraş, **1.495** kişinin Hatay, **323** kişinin Adıyaman'da mukim olduğu anlaşılmaktadır. Ancak üniversitelerin çoğunlukla tatil döneminde olması hasebiyle bu öğrencilerden kaçının depremden doğrudan etkilendiği bilinmemektedir. Öte yandan öğrenciler hakkında basın kaynaklarında genellikle bir haber yayımlanmamış, yetkililerin açıklamalarında bu konuya yer verilmemiştir. Dolayısıyla bu illerde bulunan uluslararası öğrencilerin akıbetleriyle ilgili herhangi bir bilgiye erişilememiştir.

Şekil 1. Deprem bölgesinde bulunan üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrenciler

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından YÖK verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.³²

2.4 Deprem Bölgesindeki Suriyeliler

Deprem yer kabuğundaki tektonik hareketler olduğu gibi, sonuçları itibarıyla insanları da yerinden eden ve harekete geçiren bir olgudur. Depremlerden sonra meydana gelen yıkım ve kayıplar insanların tüm hayatını baştan sona etkiler ve değiştirir. Özellikle daha önce yerinden edilerek zorunlu göçmen durumuna gelen insanların deprem gibi fiziksel bir afet durumunda bir kez daha yer değiştirmeleri diğer gruplara nispetle daha yüksek olasıdır. Meydana gelen afetten nasıl etkilendiklerini izlemek için bölgedeki Suriyelilerin mevcudiyetinin yıllar içerisindeki değişimini izlemek daha anlamlı olacaktır.

³² Bu sayı YÖK'ün veri tabanında bölgedeki üniversitelerde kayıtlı görünen uluslararası öğrenci sayısıdır. Hukuki statülerinden bağımsız olarak rapor edilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), "2021-2022 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi)" Erişim 26 Şubat 2023.

AYBÜ-GPM tarafından oluşturulan veri arşivinden derlenen **Tablo 9**, 2016 yılından 2023 yılında depremin olduğu tarihe kadar bölgedeki Suriyelilerin mevcudiyetine dair değişimi göstermektedir. Buna göre bölgedeki 11 ilde Suriyeli nüfusu 2022 yılına kadar genel olarak dalgalı bir artış eğilimi gösterirken 2022 yılından itibaren düşüş eğilimine girdiği görünmektedir. Diğer bir deyişle depremden bir yıl öncesinden itibaren bölgedeki Suriyeli mevcudiyeti azalma yönünde bir değişiklik göstermiştir. Bu değişim Hatay ve Kilis'te **%18**, Şanlıurfa'da **%14**, 11 il genelinde ise **%9** civarında bir azalma olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Deprem etkilenen 11 ildeki Suriyelilerin sayısı, 2016-2023

İller	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	07.04.2016	30.03.2017	25.01.2018	21.02.2019	09.04.2020	01.01.2021	27.01.2022	02.02.2023
Adana	150 117	150 795	177 549	236 105	246 027	252 382	255 916	250 711
Adıyaman	24 253	25 631	28 620	26 443	21 720	22 238	22 984	21 688
Diyarbakır	29 399	29 771	32 019	33 828	22 909	23 428	24 202	21 672
Elazığ	4 589	5 861	8 474	13 098	11 904	12 285	13 076	12 188
Gaziantep	325 151	329 670	355 371	426 483	450 088	450 016	460 779	460 150
Hatay	386 090	384 024	457 670	439 776	436 708	433 972	433 683	354 648
Kahramanmaraş	84 103	90 199	99 285	88 255	92 240	99 912	95 543	91 640
Kilis	129 221	124 481	130 830	115 686	111 608	105 625	106 825	87 409
Malatya	18 006	21 986	29 024	29 536	29 012	30 279	31 735	31 421
Osmaniye	39 975	43 773	51 767	48 923	49 542	47 687	42 939	38 285
Şanlıurfa	401 084	420 532	466 565	452 156	423 109	421 676	427 818	368 223
Toplam	1 591 988	1 626 723	1 837 174	1 910 289	1 894 867	1 899 500	1 915 500	1 738 035

Kaynak. AYBÜ-GPM arşivinden toplanan verilerle hazırlanmıştır.

Deprem sonrasında ise Suriyeliler ve diğer yabancı uyruklular arasından kaç kişinin bölgeden ayrıldığı tam olarak bilinmemektedir. Depremin gerçekleştiği günün sabahında YİMER'in sosyal medya hesabından yapılan bir duyuru ile bölgedeki 12 ilde ikamet izni ve 13 ilde uluslararası koruma ile geçici koruma statüsü işlemlerinin askıya alındığı ve ileri tarihe ertelendiği ilan edilmiştir.³³ 07 Şubat 2023 tarihinde yayınlanan bir başka yazı ile ise depremin etkilediği on ildeki uluslararası koruma ve geçici koruma statü sahiplerinin il dışına seyahat etme sınırlılıklarının kaldırıldığı ve yol izin belgesi alma şartının iptal edildiği, gittikleri illerde il göç müdürlüklerine başvurarak 90 gün süreyle kalmalarına imkân tanındığı duyurulmuştur. Bu uygulamaya İstanbul'un dahil olmadığı ayrıca belirtilmiştir.³⁴ 13 Şubat 2023 tarihli bir yazıda ise bu uygulamanın sadece beş il (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman ve Malatya) ve gidilen ilde kalma süresinin **60 gün** ile sınırlandırıldığı duyurulmuştur.³⁵

³³ Yimer 157, "Duyuru", *Twitter* (6 Şubat 2023, 22:21).

³⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, "Deprem Mağduru Yabancıların Yol İzin Talepleri Hakkında Konulu Yazı".

³⁵ T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, "Deprem bölgelerinde düzenlenecek yol izinleri hakkında Konulu Yazı".

Deprem bölgesindeki Suriyeliler ve diğer yabancı uyruklular hakkında muğlak olan konulardan biri de hayatını kaybedenlerin ve yaralıların sayısıdır. 15 Şubat itibarıyla **6.100** Suriyelinin hayatını kaybettiği³⁶ ve **2.306** Suriyelinin cenazesinin sınır kapıları üzerinden Suriye'ye teslim edildiği gelen haberler arasında yer almaktadır.³⁷

3. DEPREMİN SURİYE'DEKİ ETKİSİ VE TÜRKİYE-SURİYE SINIRINDAKİ HAREKETLİLİK

3.1. Suriye'deki Durum

Türkiye'nin güney ve doğu bölgelerinde hissedilen bu depremin benzer sonuçları Suriye'nin kuzey batı bölgelerinde de görülmüştür. İlk gelen haberlere göre Türkiye sınırına yakın bölgelerde **3.000**'den fazla insan meydana gelen depremlerde hayatını kaybetmiştir.³⁸

19 Şubat itibarıyla ise bu sayı **4.500**'i ve yaralıları **8.300**'ü geçmiştir. Deprem bölgesinde 18 Şubat itibarıyla **1.700'den fazla** bina tamamen ve **7.900**'den fazla bina ise kısmen yıkılmıştır. En fazla hayatını kaybeden ve yaralının olduğu yerler Harim, Afrin ve Cisir eş Şuğur olarak kayıtlara geçmiştir. Depremin etkisiyle ülke içinde yer değiştirme hareketinin kuzey Suriye sınırı ve doğu Suriye yönünde olduğu ve 17 Şubat itibarıyla **86.000**'den fazla kişinin yerinden edildiği bildirilmektedir.³⁹ Diğer taraftan yerel kaynaklara göre, 18 Şubat itibarıyla, Suriye'de 5.801 kişinin hayatını kaybettiği düşünülmektedir.⁴⁰ Dünya Sağlık Örgütü ise 13 Şubat 2023 tarihli raporunda **5.841** kişinin öldüğünü ve **10.900** kişinin yaralandığını açıklamıştır.⁴¹

3.2. Türkiye-Suriye Sınırındaki Hareketlilik

Meydana gelen depremler sonrasında tartışılan en önemli konulardan biri Suriye'den Türkiye sınırına doğru bir göç hareketliliğinin olduğu yönündeki iddialar olmuştur. Düzensiz geçiş teşebbüsü sırasında sınırda TSK tarafından yakalanan yabancı uyrukluların sayısında deprem öncesinde ve sonrasındaki sınır hareketliliklerine bakıldığından kayda değer bir değişikliğin olmadığı açıkça görülmektedir. Bu istatistikler deprem sonrasında anlamlı derecede farklı olmayan bir düzensiz geçiş teşebbüsüne işaret etmektedir.

Buna göre 06 Şubat ve sonrasındaki 23 günlük süre içinde Suriye'den Türkiye'ye geçiş teşebbüsü sırasında TSK tarafından yakalanan düzensiz göçmen sayısı **29**, Türkiye'den Suriye'ye geçiş teşebbüsü sırasında TSK tarafından yakalanan düzensiz göçmen sayısı ise **86** olarak kayıtlara geçmiştir.

³⁶ Karar, "Bin 702 mültecinin cenazesi Suriye'ye gönderildi" Erişim 27 Şubat 2023.

³⁷ Nafiseh Kohnavard, "Türkiye'deki Suriyeli depremzedeler yakınlarının cenazelerini Suriye'ye gönderiyor", *BBC Türkçe* (19 Şubat 2023) Erişim 28 Şubat 2023.

³⁸ Ethem Emre Özcan, "Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Suriye'de can kayıpları 3 bin 162'ye yükseldi", *Anadolu Ajansı* (9 Şubat 2023) Erişim 28 Şubat 2023.

³⁹ ReliefWeb, "Earthquakes: North-west Syria: Flash Update No. 12 (as of 19 February 2023)" Erişim 27 Şubat 2023.

⁴⁰ Karar, "Depremin vurduğu Suriye'de can kaybı 5 bin 801 oldu" Erişim 27 Şubat 2023.

⁴¹ Dünya Sağlık Örgütü, "Earthquake response in Türkiye and Whole of Syria" Erişim 28 Şubat 2023

Tablo 11. Suriye'den Türkiye'ye ve Türkiye'den Suriye'ye geçiş teşebbüsü sırasında TSK tarafından yakalanan düzensiz göçmen sayıları

Tarih	Suriye'den Türkiye'ye	Türkiye'den Suriye'ye
31.01.2023	2	1
01.02.2023	2	8
02.02.2023	0	7
03.02.2023	3	1
04.02.2023	0	4
05.02.2023	0	0
Toplam	7	21
Deprem Günü ve Sonrası		
06.02.2023	0	0
07.02.2023	0	5
08.02.2023	1	3
09.02.2023	8	0
10.02.2023	1	2
11.02.2023	0	4
12.02.2023	0	6
13.02.2023	2	1
14.02.2023	1	15
15.02.2023	2	1
16.02.2023	4	0
17.02.2023	0	0
18.02.2023	1	0
19.02.2023	2	2
20.02.2023	0	0
21.02.2023	3	6
22.02.2023	0	7
23.02.2023	0	8
24.02.2023	0	0
25.02.2023	1	1
26.02.2023	3	6
27.02.2023	0	7
28.02.2023	0	12
Toplam	29	86
Ocak 2022	52	49
Ocak 2023	108	94
Değişim Oranı (%)	107,69	91,83
Şubat 2022	157	69
Şubat 2023	34	106
Değişim Oranı (%)	-78,34	53,62

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından TSK "Günlük Faaliyetleri"nden günlük olarak kaydedilen verilerden derlenerek hazırlanmıştır.

Sınırlarda tespit edilen düzensiz geçiş teşebbüslerinin herhangi bir değişiklik göstermemesi düzensiz geçişlerin varlığının da değişmediğinin bir işareti olarak değerlendirilebilir. Ancak Suriye'nin kuzeyinde meydana gelen deprem, bölgede halihazırda zor şartlar altında yaşamlarını sürdürmeye çalışan insanların başka bir yere doğru göç etme eğilimini ve motivasyonunu artırabilir. Fakat bunu henüz destekleyecek somut ve anlamlı bir kanıt olduğu savunulamaz. Bölgedeki hareketliliklerin orta vadede elde edilecek veriler ışığında izlenmesi önerilir.

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar 19 Şubat günü **10.633**,⁴² 21 Şubat itibarıyla ise toplamda **20 bini aşkın** Suriyelinin ülkesine gönüllü olarak geri dönüş yaptığını ifade etmiş ve depremin ardından Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye akın halinde giriş yaptığı iddiasıyla ilgili ise şu açıklamayı yapmıştır:

*"Bu kesinlikle doğru değil. Hudutta yaptığımız incelemelerde, askeri ve sivil erkanla yaptığımız görüşmelerde, sınır hattımızdaki askeri birliklerimizde yaptığımız denetlemelerde ve hudut kapılarında yaptığımız görüşmelerde yoğun bir şekilde konuyu görüştük. Kesinlikle bu iddialar gerçek dışı. Türkiye'de yaşayan Suriyeli vatandaşlar evlerini ve yakınlarını kaybetmeleri nedeniyle kendi topraklarına dönüyor. Tek yönlü olarak Türkiye'den Suriye'ye doğru evlerine ve topraklarına dönen Suriyeli vatandaşlar var. Şu anda bu rakamın 20 bini geçtiğini takip ediyoruz."*⁴³

23 Şubat 2023 tarihi itibarıyla basın kaynaklarına yansıyan haberlere göre **35 bin** Suriyeli sınır kapılarından çıkış yapmıştır.⁴⁴ 28 Şubat 2023 tarihinde ise Bakan Akar toplamda **40 ila 42 bin** arasında Suriyelinin ülkesine döndüğünü söylemiş ve konuyla ilgili şunları dile getirmiştir:

*"Suriye'den herhangi bir göç, intikal de söz konusu değildir. Aksine Suriye'den Türkiye'ye gelip, yerleşmiş kendi ülkelerine dönmek isteyenler de 40-42 bin gönüllü ve güvenli olarak döndüler."*⁴⁵

Çıkış yapan Suriyelilerin gönüllü geri dönüş ve izinli çıkış kapsamında oldukları ve **3-6 ay arasında bir sürede tekrar geri dönebilecekleri** belirtilmiştir.⁴⁶

Tablo 12. Deprem sonrası Suriye'ye geri dönüşler

Tarih	Türkiye'den Suriye'ye Gönüllü Geri Dönüş Yapanlar (Kümülatif)
19.02.2023	10 633
21.02.2023	20 000+
23.02.2023	35 000+
28.02.2023	40 000 - 42 000

Kaynak. AYBÜ-GPM tarafından hazırlanmıştır.

⁴² Demirören Haber Ajansı, "Bakan Akar: Sığınmacı akını iddiaları gerçek dışıdır" Erişim 27 Şubat 2023.

⁴³ T.C. Milli Savunma Bakanlığı, "Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ve Beraberindeki Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Güler, Son Depremin Ardından Hatay Kent Merkezinde İncelemelerde Bulundu" Erişim 27 Şubat 2023.

⁴⁴ HaberTürk, "Depremin ardından geri göç... İşte ülkesine dönen Suriyeli sayısı!" Erişim 27 Şubat 2023.

⁴⁵ TRT Haber, "Bakan Akar: 40-42 bin Suriyeli ülkelerine güvenli ve gönüllü olarak döndü" 28 Şubat 2023.

⁴⁶ Euronews, "Türkiye'de depremden etkilenen Suriyelilerin bir kısmı ülkelerine geri dönüyor" Erişim 27 Şubat 2023.

4. DEPREMİN OLASI ETKİLERİ, SONUÇLARI VE ÖNERİLER

Depremler yer kabuğunda meydana gelen yer değiştirmeler olduğu gibi insanları da yerlerinden yurtlarından eden önemli toplumsal etkilere sahiptir. Dünya tarihinin bilinen doğal afetleri içerisinde en çok konuşulanlarından biri olacağı değerlendirilen Kahramanmaraş ve çevresi merkezli depremlerin siyasal, ekonomik ve toplumsal pek çok etkileri olacağı tartışmasızdır. Bu çapta büyük depremlerin sonrasında büyük insan hareketliliklerinin olacağını da tahmin etmek zor değildir. İlk safhada depremin yıkıcı etkilerinden kurtulmak için birçok insan imkanları nispetinde bölgeden ayrılmıştır. 2022 yılı içerisinde tüm Türkiye genelinde **2.7 milyon** insanın Türkiye içinde göç ettiği⁴⁷ düşünüldüğünde deprem sonrası birkaç haftada ortaya çıkan insan hareketliliklerinin hacmi daha iyi anlaşılacaktır. Bu hareketliliğin ne kadarının geçici ne kadarının kalıcı olacağını değerlendirmek için henüz erken olmakla beraber bölgenin deprem öncesi var olan “göç verme kabiliyetinin ve eğiliminin” daha da hızlanabileceğini göz önünde bulundurmak gerekir.

- Deprem bölgesinin nüfus gücü ve beşerî sermayesini korumak adına bölgeden ayrılanların uzun olmayan bir süre sonunda tekrar bölgeye dönmelerinin koşulları oluşturulmalı ve geri dönüşe yönelik politikalar geliştirilmelidir.

Geçici niyetle de olsa bir yerden ayrılan insanların belli bir zaman sonrasında tekrar isteler de geri dönüşleri zorlaşmaktadır. Deprem sonrası barınma, eğitim ve iş imkanlarının kısa süre içinde en azından asgari şartlarda sağlanması geri dönüşleri hızlandıracaktır.

- Bu nedenle insanların ayrılmak zorunda kaldıkları evlerine dönüş eğilimlerinin kırılmaması için gerekli önlemlerin alınması önerilir.

Depremler toplumsal kırılma ve ihtilafları da tetikleyici bir etki gösterebilir. Özellikle azınlıklar, mülteciler, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar gibi dezavantajlı gruplar çeşitli gruplar tarafından hedef haline dönüştürülebilirler. Deprem getirdiği travma, depresyon, keder ve kaygı bozuklukları insanları normal zamanlarda görülmeyecek tutum ve davranışlara itebilir.

- Özellikle kamu görevi gören görevlilerin hukuk sınırları içinde davranmaları gerekir.
- Göçmen gruplarına yönelik dezenformasyon, linç, ayrımcılık gibi tutum ve davranışlar yetkin biçimde takip edilmeli ve engellenmelidir.

Özellikle yağma ve hırsızlık olaylarının arttığı bu türden dönemlerde insanların çoğu zaman yanlış anlamalar sonucunda linç edilme ve kötü muameleye maruz kalma tehlikesi altında kaldıkları vurgulanmalıdır. Bu konudaki savunmasız grupların başında yabancılar ve özellikle mülteciler gelir. Oysa deprem gibi zor zamanlarda yabancıların suç işleme korkusu ve yanlış anlaşılma riskleri diğer gruplara nispetle çok daha fazla arttığı için suçlara karışma ihtimalleri düşer.

- Bölgedeki yabancı uyruklulara yönelik özelleştirilmiş politikalar oluşturulmalıdır. Güvenlik ve uyum politikaları arasında dikkatli bir denge oluşturulmalıdır.

⁴⁷ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “İç Göç İstatistikleri - 2021” Erişim 27 Şubat 2023.

KAYNAKÇA

- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. Hatay'da Meydana Gelen 6.4 Büyüklüğündeki Deprem Hk. Basın Bülteni-1. (20 Şubat 2023). <https://www.afad.gov.tr/hatayda-meydana-gelen-64-buyuklugundeki-deprem-hk-basin-bulteni-1>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk Basın Bülteni-35. (24.02.2023). Erişim 24 Şubat 2023. <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-basin-bulteni-35>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk Basın Bülteni-36. 1 Mart 2023. <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-36>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Türkiye Deprem Tehlike Haritası". Erişim 26 Şubat 2023. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Duyurular" Erişim 27 Şubat 2023. <https://www.afad.gov.tr/duyurular>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Depremden etkilenen illerimizde kurulan konteyner sayısı". *Twitter*. 23 Şubat 2023, 21:25. Erişim 23 Şubat 2023. <https://twitter.com/AFADBaskanlik/status/1628823378634104832?s=20>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Depremden etkilenen illerimizde kurulan çadır sayısı". *Twitter*. 28 Şubat 2023, 21:23. Erişim 28 Şubat 2023. <https://twitter.com/AFADBaskanlik/status/1630634838834200598>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Depremden etkilenen illerimizde 162 farklı alanda toplam 103.684 konteyner kurulumu planlandı". *Twitter*. 28 Şubat 2023, 21:23. Erişim 28 Şubat 2023. <https://twitter.com/AFADBaskanlik/status/1630634841061335042>
- AFAD, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. "Cumhurbaşkanımız Sn. Erdoğan: Şehrinize Sahip Çıkmın, Ata Yurdunuzu Asla Kalıcı Olarak Terk Etmeyin". Erişim 27.02.2023. <https://www.afad.gov.tr/cumhurbaskanimiz-sn-erdogan-sehrinize-sahip-cikin-ata-yurdunuzu-asla-kalici-olarak-terk-etmeyin-merkezicerik>
- BDTİM, T.C. Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme ve Değerlendirme Merkezi. 06 Şubat 2023 Sofalaca- Şehitkamil- Gaziantep; Ekinözü- Kahramanmaraş ve 20 Şubat 2023 Hatay Depremleri Ön Değerlendirme Raporu. 28 Şubat 2023. http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/wp-content/uploads/2023/02/022023_Kahramanmaras-Gaziantep_Hatay_-BDTIM_On_degerlendirme_raporu.pdf
- GİB, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. "Geçici Koruma". Erişim 27 Şubat 2023. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- GİB, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. "İkamet İzinleri". Erişim 27 Şubat 2023. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri>
- GİB, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. "Deprem Mağduru Yabancıların Yol İzin Talepleri Hakkında" konulu yazı.

- GİB, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. "Deprem Bölgelerinde Düzenlenecek Yol İzinleri Hakkında" konulu yazı.
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "MEB, Eğitim Öğretime Verilen Araya İlişkin Çeşitli Kararlar Aldı". Erişim 8 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/meb-egitim-ogretim-verilen-araya-iliskin-cesitli-kararlar-aldi/haber/28984/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Deprem Bölgesinde 1 Mart'tan Sonra İlçe Ve Okul Bazlı Kararlar Alınarak Eğitim Öğretim Başlatılacak". Erişim 13 Şubat 2023. <https://www.meb.gov.tr/deprem-bolgesinde-1-marttan-sonra-ilce-ve-okul-bazli-kararlar-alinarak-egitim-ogretim-baslatilacak/haber/29053/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Bakan özer: 10 ildeki lise öğrencileri için 71 ilde, 1 milyon 279 bin öğrenci kapasitesi oluşturduk". Erişim 14 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/bakan-ozer-10-ildeki-lise-ogrencileri-icin-71-ilde-1-milyon-279-bin-ogrenci-kapasitesi-olusturduk/haber/29056/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Bakan Özer: 71 İle Nakil Sağlayacak Kapasiteyi Oluşturduk". Erişim 15 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/bakan-ozer-71-ile-nakil-saglayacak-kapasiteyi-olusturduk/haber/29071/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Deprem Bölgesindeki 54 Bin 882 Öğrenci, Naklini Diğer İllere Aldırdı". 19 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/deprem-bolgesindeki-54-bin-882-ogrenci-naklini-diger-illere-aldirdi/haber/29113/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Bakan Özer, 10 İlden Diğer İllere 99 Bin 853 Öğrenci Naklinin Gerçekleştirildiğini Açıkladı". Erişim 21 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/bakan-ozer-10-ilden-diger-illere-99-bin-853-ogrenci-naklinin-gerceklestirildigini-acikladi/haber/29132/tr>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Depremden Etkilenen 166 Bin 238 Öğrencinin Nakilleri Yapıldı". Erişim 26 Şubat 2023. <http://www.meb.gov.tr/depremden-etkilenen-166-bin-238-ogrencinin-nakilleri-yapildi/haber/29163/tr>
- MSB, Milli Savunma Bakanlığı. "Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar ve Beraberindeki Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Güler, Son Depremin Ardından Hatay Kent Merkezinde İncelemelerde Bulundu". Erişim 21 Şubat 2023. <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/2122023-48561>
- OCHA, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. Earthquakes: North-west Syria: Flash Update No. 12 (as of 19 February 2023). <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/earthquakes-north-west-syria-flash-update-no-12-19-february-2023>
- Özer, Mahmut. "Deprem bölgesinde 10 ilimizdeki öğrencilerimizin diğer illere nakilleriyle ilgili süreç kapsamında 48.457 öğrencimizin nakil işlemini gerçekleştirdik". Twitter 18 Şubat 2023, 16:08. Erişim 18 Şubat 2023 https://twitter.com/prof_mahmutoz/status/1626931666848456706
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. "Bakan Kurum: "582 Bin Bağımsız Bölüm ve 202 Bin Binanın Acil Yıkılacak, Ağır Hasarlı Veya Yıkık Olduğu Tespitini Yaptık" ". Erişim 28 Şubat 2023. <https://www.csb.gov.tr/bakan-kurum-582-bin-bagimsiz-bolum-ve-202-bin-binanin-acil-yikilacak-agir-hasarli-veya-yikik-oldugu-tespitini-yaptik-bakanlik-faaliyetleri-38458>
- T.C. Malatya Valiliği, AFAD Bilgi Notu (26 Şubat 2023). Erişim 27 Şubat 2023. <http://www.malatya.gov.tr/afad-bilgi-notu-26022023>

- TSK, Türk Silahlı Kuvvetleri. "Günlük Faaliyetler". Erişim günlük olarak sağlanmıştır. <https://www.tsk.tr/Home/GunlukFaaliyetler/5>
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. İç Göç İstatistikleri-2021. (28 Aralık 2022.) Erişim 27 Şubat 2023. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ic-Goc-Istatistikleri-2021-45869>
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. İl, Tek Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları – 2022). (6 Şubat 2023). Erişim 27 Şubat 2023. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=T%C3%BCrkiye'de%20ikamet%20eden%20n%C3%BCfus,575%20bin%20441%20ki%C5%9Fi%20oldu>
- YİMER 157. "ÖNEMLİ!". Twitter 6 Şubat 2023, 10:21. Erişim 6 Şubat 2023. <https://twitter.com/yimer157/status/1622676945048637445?s=20>
- YÖK, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. "2021-2022 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi). Erişim 26 Şubat 2023. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- WHO, World Health Organization. WHO flash appeal Earthquake response in Türkiye and Whole of Syria (10 February 2023). https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/emergencies/2023/who_flashappeal_earthquakeresponse.pdf?sfvrsn=210f845d_7&download=true

HABERLER

- Bulur, Sertaç ve Şensoy-Boztepe, Ayşe. "Kahramanmaraş merkezli depremlerde 20 bin 870 binada enkaz çalışması yürütülüyor", *Anadolu Ajansı* (20 Şubat 2023) Erişim 26 Şubat 2023. <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/kahramanmaras-merkezli-depremlerde-20-bin-870-binada-enkaz-calismasi-yurutuluyor/2825426>
- DHA. "Bakan Akar: Sığınmacı Akını İddiaları Gerçek Dışıdır" (19 Şubat 2023). <https://www.dha.com.tr/politika/bakan-akar-siginmaci-akini-iddialari-gercek-disidir-2208835>
- Euronews. "Türkiye'de depremden etkilenen Suriyelilerin bir kısmı ülkelerine geri dönüyor" (17 Şubat 2023). <https://tr.euronews.com/2023/02/17/turkiyede-depremden-etkilenen-suriyelilerin-bir-kismi-ulkelerine-geri-donuyor>
- Haberler.com. "Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş'tan canlı yayında çağrı: 700 bin kişi şehri terk etti, Hatay'a sahip çıkmamız lazım" (23 Şubat 2023). <https://www.haberler.com/guncel/hatay-buyuksehir-belediye-baskani-lutfu-savas-tan-15655208-haberi/>
- HaberTürk. "Kabine Toplantısı kararları açıklandı! 14 Şubat 2023 Kabine Toplantısı kararları ve sonuçları" (15 Şubat 2023). <https://www.haberturk.com/kabine-toplantisi-kararlari-aciklandi-mi-14-subat-2023-bakanlar-kurulu-kabine-toplantisi-kararlari-ve-sonuclari-neler-oldu-3565634/5>
- HaberTürk. "Depremin ardından geri göç... İşte ülkesine dönen Suriyeli sayısı" (24 Şubat 2023). <https://www.haberturk.com/depremin-ardindan-geri-goc-iste-ulkesine-donen-suriyeli-sayisi-son-dakika-deprem-haberleri-3568301?page=3>
- Karar. "Bin 702 mültecinin cenazesi Suriye'ye gönderildi" (16 Şubat 2023). <https://www.karar.com/guncel-haberler/bin-702-multecinin-cenazesi-suriyeye-gonderildi-1728933>

- *Karar*. "Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Suriye'de can kayıpları 3 bin 162'ye yükseldi" (18 Şubat 2023). <https://www.karar.com/dunya-haberleri/depremin-vurdugu-suriyede-can-kaybi-5-bin-801-oldu-1729251>
- Kohnavard, Nafiseh. "Türkiye'deki Suriyeli depremzedeler yakınlarının cenazelerini Suriye'ye gönderiyor". *BBC News Türkçe* (19 Şubat 2023). <https://www.bbc.com/turkce/articles/cy78pj2ve3po>
- *Milliyet*. "Aksi yönde mutabakat olmazsa seçim mayısta" (24 Şubat 2023). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/aksi-yonde-mutabakat-olmazsa-secim-mayista-6908316>
- Özcan, Ethem Emre. "Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Suriye'de can kayıpları 3 bin 162'ye yükseldi". *Anadolu Ajansı* (9 Şubat 2023). <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kahramanmaraş-merkezli-depremlerden-etkilenen-suriyede-can-kayıplari-3-bin-162ye-yukseldi/2812616>
- *TRT Haber*, "Depremde can kaybı 44 bin 374 oldu" (26 Şubat 2023). <https://www.trt-haber.com/haber/gundem/depremde-can-kaybi-44-bin-374-oldu-749132.html>
- *TRT Haber*. "Bakan Akar: 40-42 bin Suriyeli ülkelere güvenli ve gönüllü olarak döndü" (28 Şubat 2023). <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-akar-40-42-bin-suriyeli-ulkelerine-guvenli-ve-gonullu-olarak-dondu-749594.html>
- *TRT Haber*. Deprem. TRT Haber. Erişim 1 Mart 2023. <https://deprem.trthaber.com/>
- Uludağ, Alican. "Depremde Hangi İlde Kaç Bina Yıkıldı?" *DW Türkçe* (22 Şubat 2023). <https://www.google.com/amp/s/amp.dw.com/tr/depremde-hangi-ilde-ka%C3%A7-bina-y%C4%B1k%C4%B1ld%C4%B1/a-64782846>
- Yiğit, Muhammed Ali. "Depremzedeler yurdun dört bir yanında misafir ediliyor". *Anadolu Ajansı* (24 Şubat 2023) <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/32548>
- Yiğit, Muhammet Ali. "Deprem bölgesinde uçuş trafiği 10 bini aştı", *Anadolu Ajansı* (25 Şubat 2023). <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/deprem-bolgesinde-ucus-trafigi-10-bini-asti/2830745#:~:text=Kahramanmara%C5%9F%20ve%20Hatay%20merkezli%20depremlerin,u%C3%A7u%C5%9F%20say%C4%B1s%C4%B1%2010%20bini%20ge%C3%A7ti>

AYBÜ-GPM HAKKINDA

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ-GPM) 2015 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi bünyesinde göç ve insan hareketliliklerini izlemek, takip etmek; bu konularda araştırmalar, projeler hazırlamak, yürütmek ve raporlar hazırlamak üzere kurulmuştur.

ABOUT AYBU-MPC

The Migration Policy Center (AYBU-MPC) of Ankara Yıldırım Beyazıt University was established in 2015 for monitoring and following migration and human mobilities, designing and conducting research and projects on the area and publishing reports.

AYBÜ - GPM
GÖÇ POLİTİKALARI
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ